

Kiedy zdaniem młodych dorosłych
**należy zacząć oszczędzać
na emeryturę?**

Co jest **największym
wyzwaniem finansowym**
dla młodych osób?

Jaki procent młodych ludzi
**odkłada na dodatkową
emeryturę?**

Jaka część młodych dorosłych
**nie zamierza zabezpieczyć
finansowo swojej przyszłości?**

Co zniechęca młode osoby
do korzystania
z IKE/IKZE i PPK?

Który instrument
**długoterminowego
oszczędzania** cieszy się
największą popularnością
wśród badanych?

Co skłoniło część młodych dorosłych
**do inwestowania
w IKE/IKZE i PPK?**

Co **przekonało młodych ludzi**
do korzystania z IKE/IKZE i PPK?

ekspert@zo

Główne fakty:

Młodzi dorośli uważają, że **należy zacząć oszczędzać na emeryturę w wieku 34 lat.**

Największym wyzwaniem finansowym dla młodych ludzi jest kupno mieszkania, które wydaje się niemal nierealne dla 41% osób badanych.

Tylko **31% młodych Polaków odkłada** już dziś środki na dodatkową emeryturę.

Co piąta kobieta i co czwarty mężczyzna nie zamierają ani dziś, ani później zabezpieczać swojej finansowej przyszłości.

Najczęściej wymienianym powodem nieinwestowania w IKE/IKZE oraz PPK jest **brak zaufania do rządzących/polityków.**

Największym zainteresowaniem młodych ludzi wśród instrumentów długoterminowego oszczędzania **cieszy się PPK**, w którym świadomie gromadzi środki co piąty badany.

Najczęstszym powodem inwestowania w IKE/IKZE jest przekonanie, że **trzeba zabezpieczyć się na czas emerytury w każdy możliwy sposób**, zaś w przypadku PPK, najczęstszym argumentem jest opłacalność programu.

Mężczyźni częściej niż kobiety podejmowali decyzję o skorzystaniu z IKE/IKZE i PPK za namową rodziny i znajomych oraz bazując na tym, że sami posiadają dużo wiedzy w tym temacie; **kobiety zaś częściej niż mężczyźni opierały swoją decyzję o opinie ekspertów.**

Sposób finansowego zabezpieczania się młodych dorosłych na emeryturę

Wyzwania finansowe

Prognozy dotyczące stopy zastąpienia przyszłych emerytur dzisiejszych dwudziesto- i trzydziestolatków skłaniają coraz bardziej do refleksji nad rozpoczęciem odkładania dodatkowych środków na emeryturę. Młodzi dorośli przeciętnie wskazują wiek 34 lat jako moment, w którym powinno się zacząć odkładać środki na emeryturę. Przy czym zdaniem 38% badanych należałoby rozpocząć oszczędzanie przed 25 rokiem życia, przesunięcie granicy o 5 lat podnosi odsetek twierdzących odpowiedzi do 57%, kolejne 14% badanych

pozwoliłby sobie poczekać z oszczędzaniem do 40 roku życia, a 11% uważa, że oszczędzanie ma sens dopiero po 60tce.

Jednocześnie młodzi ludzie wydają się być świadomi wyzwań finansowych, które na nich czekają jeszcze przed przejściem na emeryturę. Właśnie te bliższe wyzwania finansowe stają się bardziej palącym problemem, nierzadko ograniczającym istotnie możliwości oszczędzania na inne cele, również te długoterminowe.

Największym wyzwaniem wydaje się kupno mieszkania, które 41% młodych ludzi jawi się jako coś zupełnie lub prawie niemożliwego. Ponadto, cele takie jak zabezpieczenie własnej edukacji, edukacja swoich dzieci, zabezpieczenie finansowe „na czarną godzinę”, czy kupno samochodu, także nie wydają się łatwym zadaniem dla około 80% młodych Polaków. W efekcie 27% młodych dorosłych uznaje, że zabezpieczenie finansowe na czas emerytury jest dla nich zupełnie lub prawie nieosiągalne, a kolejne 36% uważa, że jest to trudny cel, ale możliwy (**WYKRES 1**).

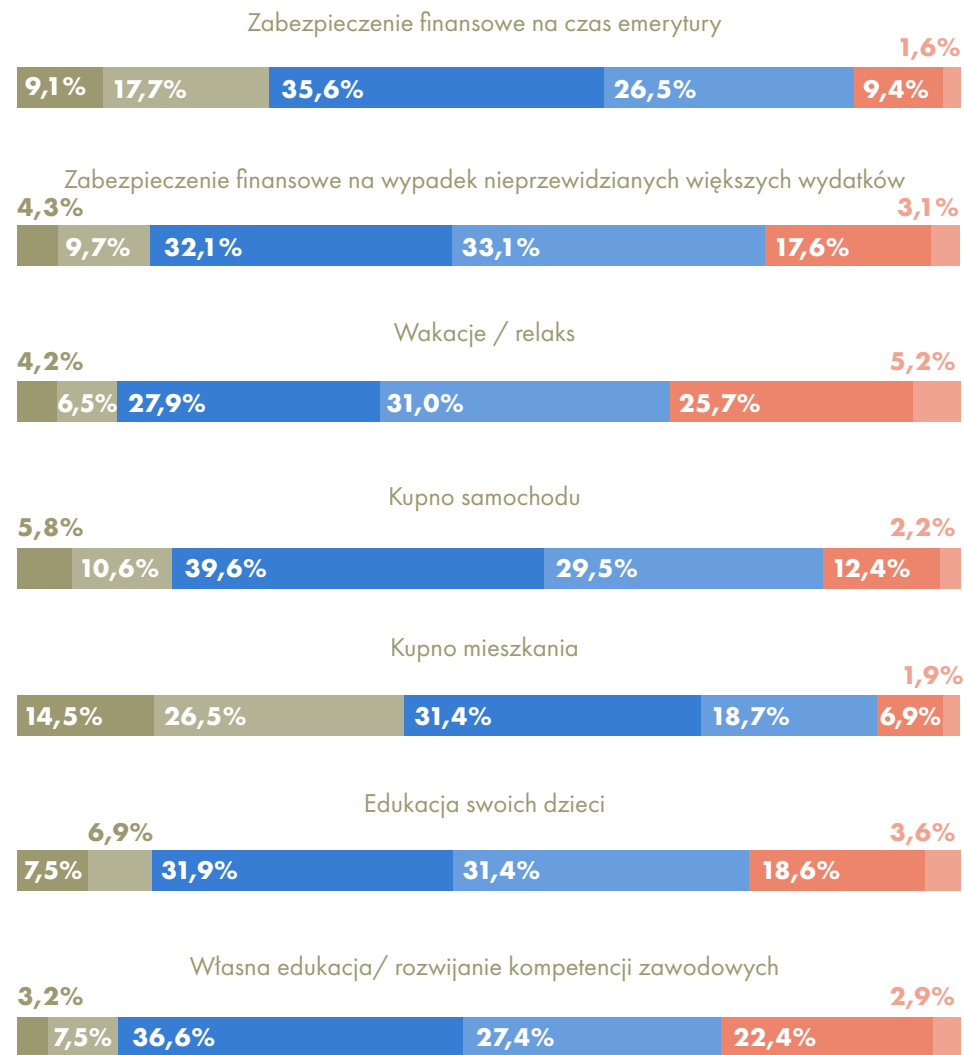
Nic więc dziwnego, że wśród badanych młodych dorosłych w wieku do 30 lat tylko 31% odkłada środki na emeryturę. Co ciekawe, kolejne 10% badanych nie jest pewne, czy odkłada na emeryturę, czy też nie. Wynikać to może z niepewności dotyczącej tego, czy jestem w PPK, czy też nie, i czy przypadkiem nie ma innych programów, w które mnie wpisano, a o których istnieniu nie wiem. Wyniki są bardzo zbliżone dla kobiet i mężczyzn (**WYKRES 2**).

Spośród tych, którzy dziś nie odkładają na swoją przyszłość, 68% planuje zacząć odkładać pieniądze w przyszłości, ale pozostałe 32% nie zamierza zabezpieczać się finansowo na emeryturę. Patrząc na te liczby z innej perspektywy, wyniki wskazują, że co piąta kobieta (dokładnie 18%), i co czwarty mężczyzna (dokładnie 26%), nie zamierzają ani dziś, ani później zabezpieczyć swojej finansowej przyszłości. To może stanowić poważny problem społeczny nie tylko na poziomie gospodarstw domowych, ale również na makropoziomie.

WYKRES 1

Możliwość zabezpieczenia większych wydatków.

Jak młodzi ludzie zabezpieczają swoją finansową przyszłość?

Znakomita większość młodych dorosłych nie odkłada środków w emerytalnych instrumentach finansowych. Największym zainteresowaniem cieszy się PPK, w którym świadomie gromadzi środki co piąty badany. Warto zaznaczyć, że kolejne niemal 15% młodych ludzi nie wie, czy gromadzi środki w PPK, czy też nie. Biorąc pod uwagę automatyczny zapis do PPK można się spodziewać, że przynajmniej część spośród tych osób odkłada środki w PPK, tylko nieświadomie. Prawdopodobnie również część osób, które deklarują pozostawanie poza PPK, nie wie, że jeśli nie wystąpili z programu, to w nim są. Zatem prawdopodobnie wskazywane 21% osób będących w PPK jest wartością niedoszacowaną.

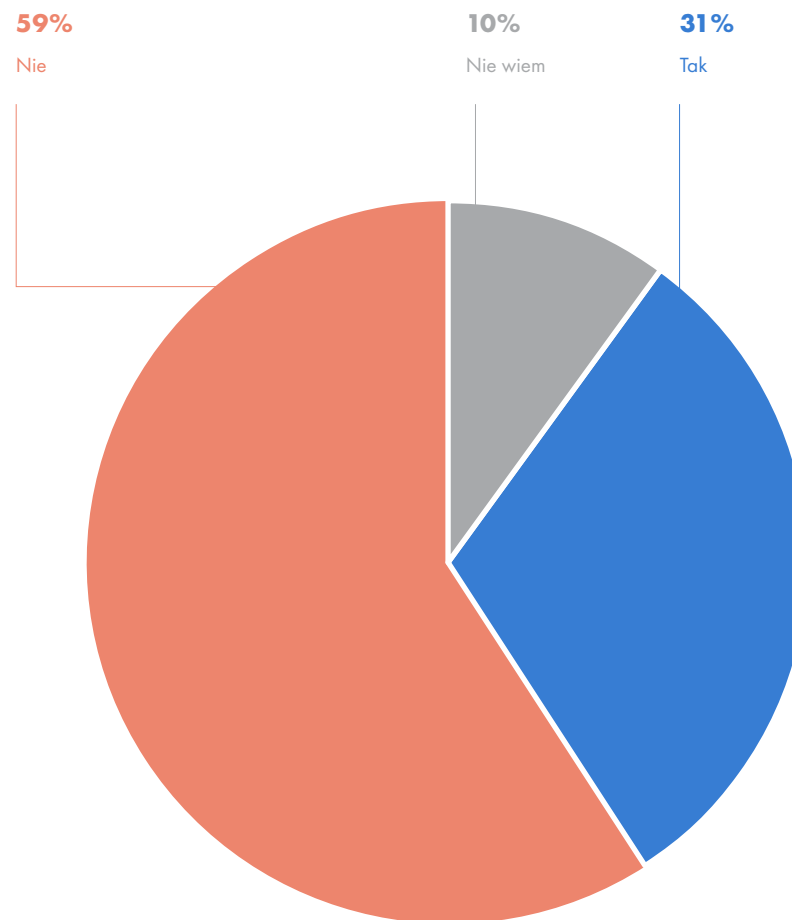
Przewagą PPK nad pozostałymi analizowanymi instrumentami finansowymi jest autozapis. Jak dowodzą rozliczne badania trudniej się nam zmienia status quo, niż w nim pozostaje. Zatem jeśli już jesteśmy w PPK, to musimy zmienić ten stan i wykonać odpowiedni wysiłek, by wyjść z programu, łatwiej jest więc w nim zostać. Podczas gdy w przypadku pozostałych instrumentów wysiłku wymaga od nas przystąpienie do nich i w związku z tym często pozostajemy poza nimi.

Świadome zainteresowanie pozostałymi instrumentami finansowymi waha się między 9% a 12%, przy najniższym odsetku użytkowników w przypadku IKZE i najwyższym w przypadku IKE. Konsekwentnie w przypadku wszystkich analizowanych instrumentów finansowych, świadome inwe-

WYKRES 2

Czy odkładasz środki na emeryturę?

stowanie w każdy z nich dotyczy nieco częściej mężczyzn niż kobiet. Jednocześnie odsetek odpowiedzi wskazujących na brak pewności czy inwestuję w dany sposób, czy też nie, dotyczy w równym stopniu obu płci (**WYKRES 3**).

Dlaczego młodzi Polacy nie inwestują w IKE/IKZE i PPK?

Najczęściej wymienianym powodem nieinwestowania w IKE/IKZE jest brak zaufania do rządzących/polityków, na co wskazuje co trzeci Polak. Kolejne dwa powody to poczucie, że jeszcze jest za wcześnie na takie inwestycje oraz poczucie braku wystarczającej wiedzy w tym temacie. Każde z tych uzasadnień dotyczy około 27% Polaków. Co czwarty Polak rezygnuje z inwestycji w IKE/IKZE z obawy przed tym, że jego pieniądze zostaną źle zainwestowane lub uznając IKE/IKZE za rozwiązanie mało opłacalne. Co ciekawe, co czwarty młody dorosły wskazuje również, że nie pomyślał o możliwości inwestowania w IKE/IKZE, co prawdopodobnie stanowi pulę potencjalnych inwestorów, których najłatwiej byłoby przekonać do odkładania środków w ten sposób. Pozostałe uzasadnienia opisane na Wykresie 4 dotyczyły co najmniej o połowę mniejszej grupy osób i odnosiły się do trudności w zrozumieniu instrumentu, rekomendacji rodziny/znajomych. Co ciekawe ok. 5% badanych nie wiedziało, że może inwestować w IKE/IKZE i wskazało jako argument przeciw inwestowaniu w IKE/IKZE brak możliwości finansowych oraz brak potrzeby zabezpieczenia się na emeryturę.

Kobiety częściej niż mężczyźni blokują przed inwestycjami w IKE/IKZE brak wiedzy w tym zakresie oraz obawa przed utratą pieniędzy z powodu złych decyzji inwestycyjnych zarządzających ich środkami oraz z powodu niekorzystnych decyzji rządu.

Mężczyźni zaś częściej niż kobiety wskazują m.in. argumenty przeciw IKE/IKZE odnoszące się do postrzeganej niskiej opłacalności tych instrumentów (**WYKRES 4**).

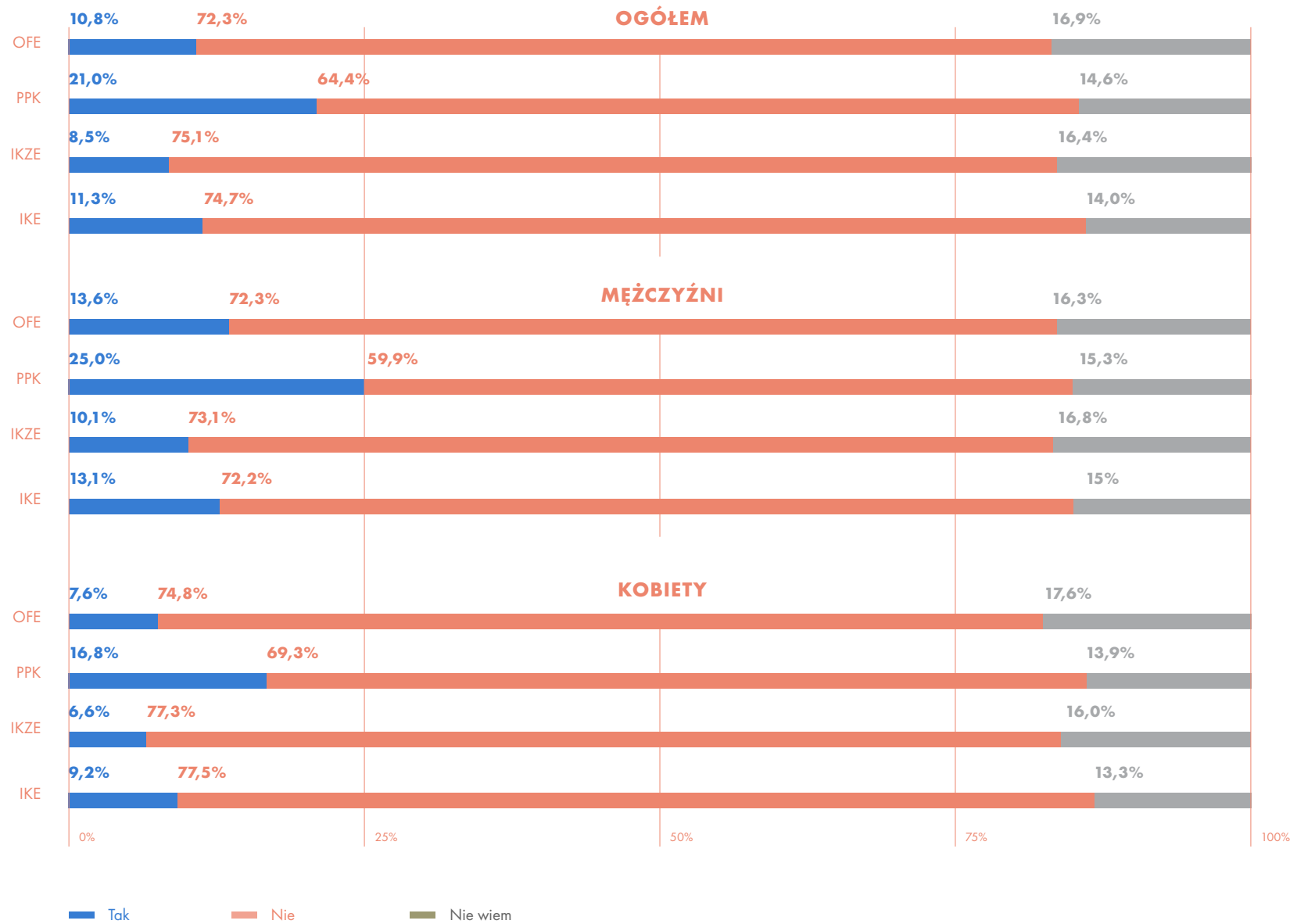
Najczęściej wymienianym powodem nieuczestniczenia w programie PPK jest obawa o to, że politycy zmienią prawo i konsument straci swoje środki zgromadzone w PPK (**WYKRES 5**). Powód ten wskazuje 37% młodych dorosłych. Co ciekawe, jest to wynik o 9% wyższy niż analogiczny wskaźnik otrzymany dla ogółu dorosłego społeczeństwa w badaniu Sekścińskiej dla IGTE (2022). Wygląda więc na to, że nieufność młodych dorosłych do planów i przyszłych decyzji polityków w kontekście PPK jest większa niż w przypadku starszych Polaków.

Na drugim i trzecim miejscu powodów niepozostawiania w PPK plasują się obawy związane ze złymi decyzjami inwestycyjnymi zarządzających kapitałem, które mogą skutkować utratą środków oraz negowanie opłacalności tego rozwiązania oszczędnościowego, co w obu przypadkach wskazuje co czwarty młody dorosły. 21% niespełna trzydziestolatków uznaje, że jest jeszcze dla nich za wcześnie na odkładanie w PPK.

WYKRES 3

Gdzie odkładasz swoje środki finansowe na emeryturę?

WYKRES 4

Powody nieinwestowania w IKE/IKZE.

Istotne są również kwestie dotyczące wiedzy i umiejętności z zakresu instrumentów finansowych. 13% młodych dorosłych wskazuje, że brakuje im wiedzy by odkładać w PPK, 9% uznaje, że to rozwiązanie jest dla nich zbyt skomplikowane a 4% nie wiedziało, że może odkładać w PPK.

Co ciekawe, rola wpływu społecznego wśród młodych dorosłych wydaje się mniejsza niż w przypadku ogółu dorosłego społeczeństwa. Negatywny wpływ opinii rodziny i znajomych na decyzję dotyczącą odkładania w PPK zadeklarowało ok. 10% badanych, wobec 52% ogółu dorosłych Polaków wskazujących we wcześniejszym badaniu Sekścińskiej dla IGTE (2022), że opinia innych jest dla nich kluczowa w kontekście decyzji o pozostaniu w PPK.

Podobnie jak w przypadku powodów nieodkładania środków w IKE/IKZE, w przypadku PPK również częściej kobiety niż mężczyźni objaśniają swoją decyzję niewystarczającą wiedzą w tym obszarze oraz obawami związanymi z utratą środków, zarówno z powodu potencjalnych złych decyzji inwestycyjnych zarządzających środkami, jak i z powodu decyzji polityków zmieniających prawo.

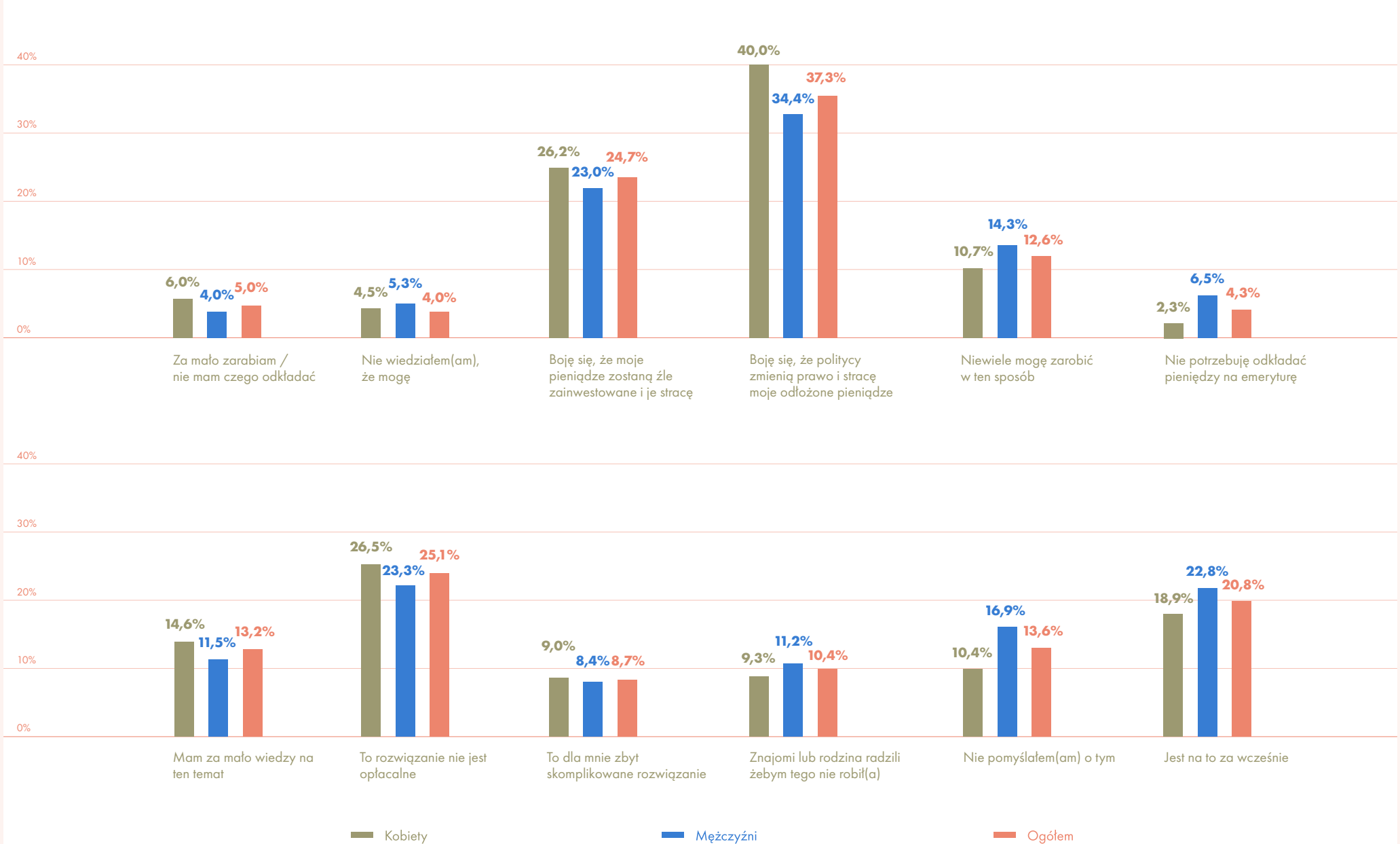
Zestawiając powody nieodkładania w IKE/IKZE oraz w PPK warto zauważyć, że choć lista najczęściej wymienianych argumentów jest podobna, to niektóre z nich są bardziej specyficzne dla jednego, a inne dla drugiego rodzaju instrumentu. Młodzi Polacy częściej wskazują obawy przed decyzjami polityków jako argument przeciw pozostawaniu w PPK niż w przypadku IKE/IKZE, przy czym różnica ta jest bardziej widoczna u kobiet. Dwukrotnie rzadziej młodzi dorośli argumentują brakiem wystarczającej wiedzy niepozostanie w PPK, niż przystąpienie do IKE/IKZE, przy czym różnica ta odnosi się w równym stopniu do kobiet i mężczyzn. Jednocześnie poziom skomplikowania obu instrumentów podnoszony jest jako argument „przeciw” równie często.

Wygląda więc na to, że młodzi Polacy czują się lepiej wyedukowani z zakresu PPK niż IKE/IKZE. W przypadku IKE/IKZE nieco większy wpływ na decyzję zdają się mieć rodzina i przyjaciele, w porównaniu do roli w kształtowaniu decyzji na temat pozostania w PPK. Co ciekawe, młodzi Polacy częściej wskazują, że jest za wcześnie na inwestowanie w IKE/IKZE niż w PPK (**WYKRES 5**).

WYKRES 5

Powody nieinwestowania w PPK.

Co skłania młodych ludzi do inwestowania w IKE/IKZE i PPK?

Najczęściej wskazywanym powodem odkładania środków w IKE/IKZE jest przekonanie, że trzeba zabezpieczać się finansowo na emeryturę na wszelkie możliwe sposoby, co podnosi 44% młodych dorosłych (Wykres 6). Kolejnymi argumentami jest przekonanie o tym, że IKE/IKZE są bezpiecznymi i/lub opłacalnymi rozwiązaniami finansowymi, co jako argument przemawiający za inwestowaniem w te instrumenty wskazuje mniej więcej co trzeci młody dorosły. Co czwarty młody Polak zdecydował się zainwestować w IKE/IKZE za namową rodziny i przyjaciół lub bazując na opiniach ekspertów. Informacje przekazywane w mediach i to, że poświęcono im sporo czasu antenowego, przekonały około 16% posiadaczy IKE/IKZE.

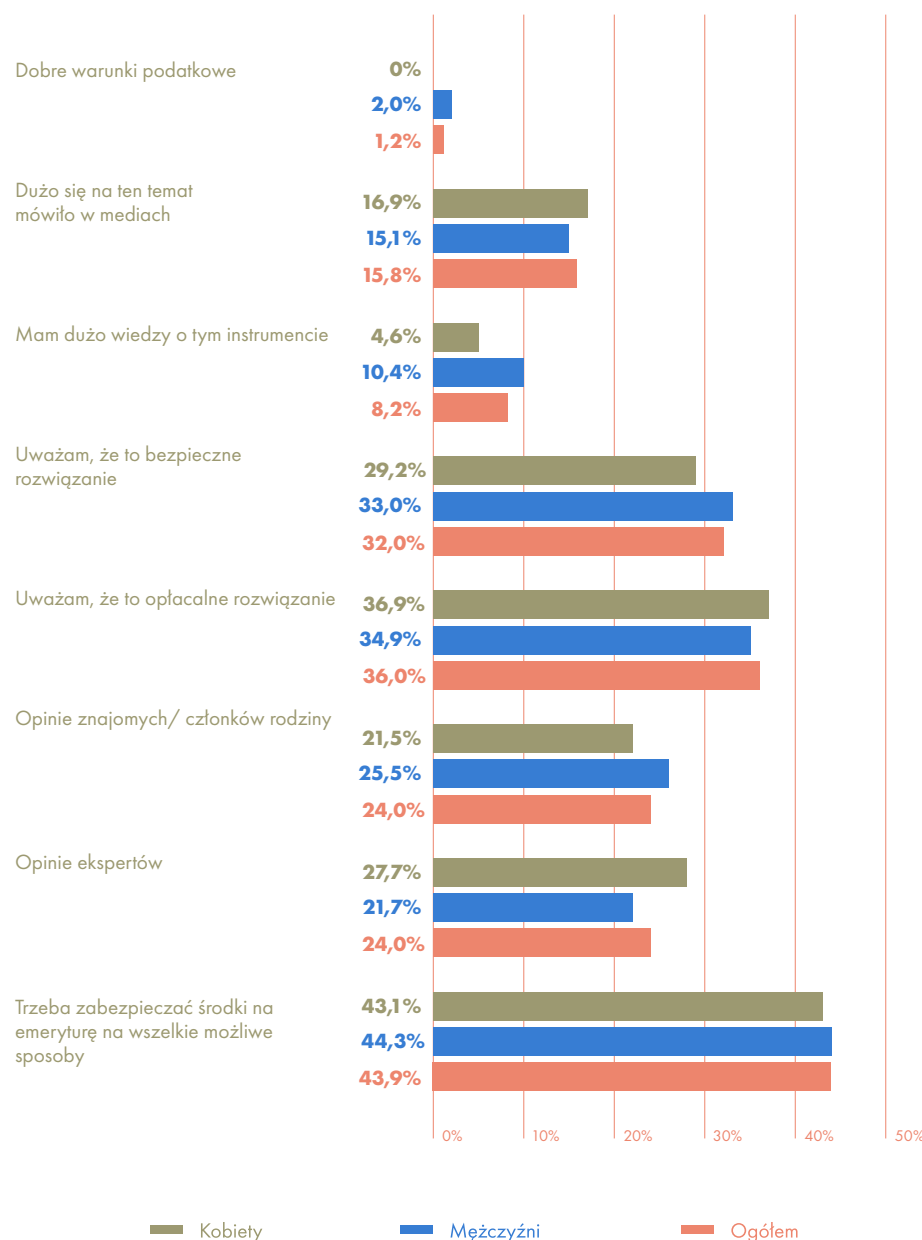
Co ciekawe, mężczyźni częściej niż kobiety podejmowali decyzję o skorzystaniu z IKE/IKZE za namową rodziny i znajomych oraz bazując na tym, że sami posiadają dużo wiedzy w tym temacie; kobiety zaś częściej niż mężczyźni opierały swoją decyzję o opinie ekspertów (WYKRES 6).

W kontekście odkładania środków w PPK, najczęściej wskazywanym powodem pozostania w programie jest przekonanie o jego opłacalności, co zaznacza niemal połowa młodych uczestników PPK (WYKRES 7). Co trzeci młody dorosły wskazuje jako argument konieczność zabezpieczenia finansowego na emeryturę wszelkimi dostępnymi sposobami, a co czwarty akcentuje, że PPK jest bezpiecznym rozwiązaniem. Istotny jest także wpływ społeczny, 23% badanych wskazuje, że przekonała ich opinia znajomych i rodziny, a 21% oparło swój

WYKRES 6

Powody inwestowania w IKE/IKZE.

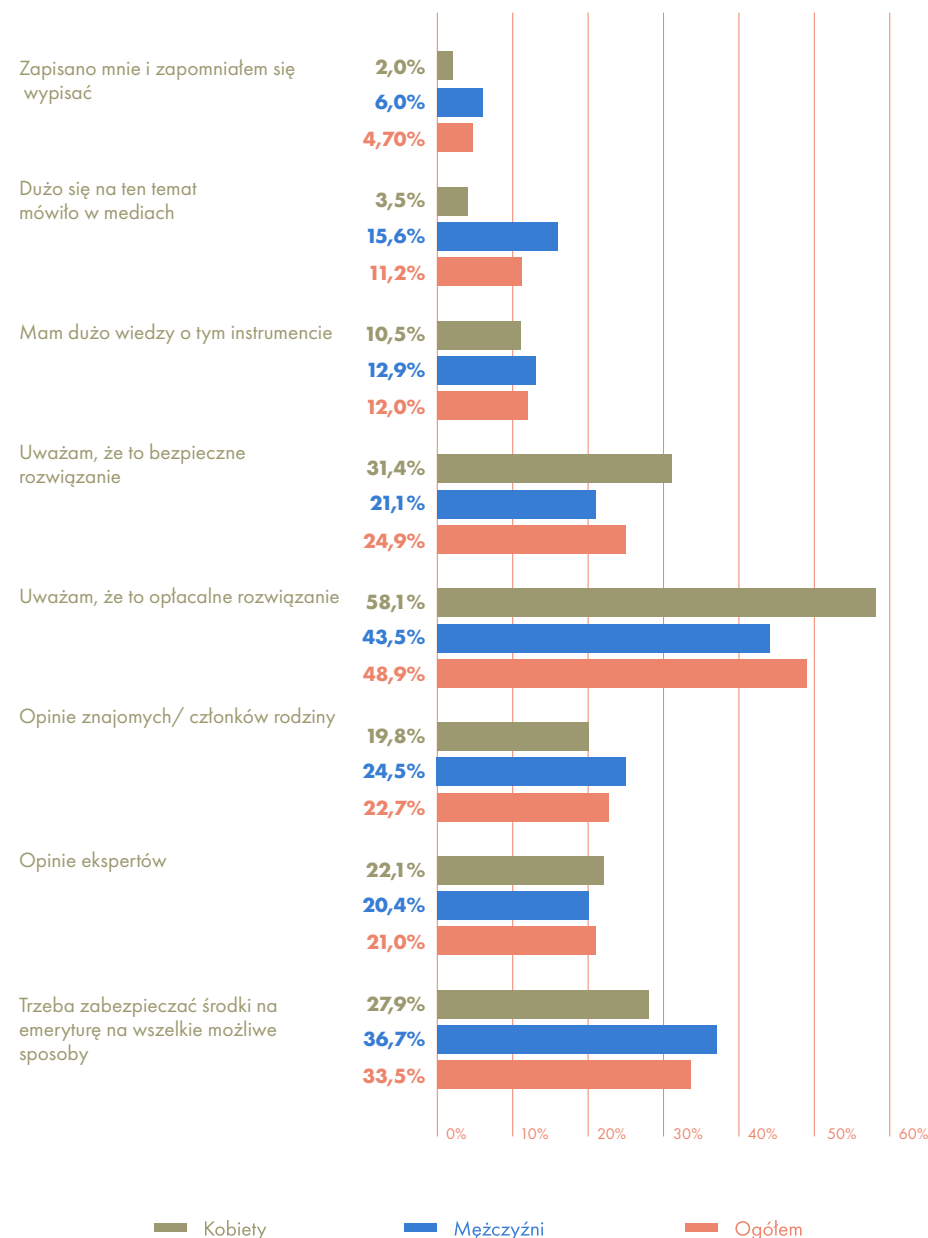
wybór o opinię ekspertów. Posiadana wiedza o PPK i powszechność i częstość prezentowania informacji na ten temat w mediach skłoniła do pozostania w PPK mniej więcej co 10. młodego Polaka.

Warto zwrócić uwagę na różnice międzypłciowe w tym zakresie. Kobiety częściej niż mężczyźni oparły swoją decyzję o przekonanie o tym, że PPK jest rozwiązaniem bezpiecznym i opłacalnym, zaś mężczyźni częściej niż kobiety wskazali, że trzeba na wszelkie sposoby zabezpieczać się finansowo na emeryturę i uznali, że skoro dużo się mówiło o PPK w mediach, to jest to dobrym argumentem za pozostaniem w programie (**WYKRES 7**).

Porównując motywację młodych Polaków do inwestowania w IKE/IKZE i pozostania w PPK, warto zwrócić uwagę, że niemal wszystkie analizowane argumenty dotyczyły wyraźnie częściej decyzji o IKE/IKZE niż o PPK, poza jednym wyjątkiem. Wyraźniej częściej Polacy wskazywali opłacalność PPK jako argument przemawiający za pozostaniem w nim, niż opłacalność IKE/IKZE odnosząc się do powodów przystąpienia do nich. W przypadku mężczyzn różnica wynosi 9%, a w przypadku kobiet aż 21%.

WYKRES 7
Powody inwestowania w PPK.

Podsumowanie

Młodzi dorośli uważają, że warto rozpocząć oszczędzanie na emeryturę w wieku 34 lat. To może wyjaśniać uzyskany wynik mówiący o tym, że wśród badanych w wieku 18-30 lat tylko 31% już oszczędza, by zabezpieczyć swoją przyszłość finansową. Jednocześnie jednak młodzi ludzie widzą szereg wyzwań finansowych, które są przed nimi, które nierzadko określają jako zupełnie lub prawie nierealne do osiągnięcia (np. kupno mieszkania określane w ten sposób przez 41% badanych). Można się więc spodziewać, że konkurencyjne cele oszczędzania, odnoszące się do bieżących potrzeb mogą spowodować, że mimo poczucia konieczności odkładania na emeryturę już w wieku 34 lat, dla wielu młodych ludzi ten cel będzie musiał być przesunięty z uwagi na konieczność odkładania na inne cele.

Wśród instrumentów emerytalnych największym zainteresowaniem młodych ludzi cieszy się PPK, które wybierane jest najczęściej jako opłacalny instrument finansowy. IKE i IKZE wybierane są rzadziej, i co ciekawe, wybór ten nie jest najczęściej motywowany oceną samego instrumentu finansowego, tylko przekonaniem, że trzeba się zabezpieczać na emeryturę w każdy możliwy sposób. Na tle PPK, ocena opłacalności IKE/IKZE wypada trochę gładziej. Tym niemniej, niezależnie od typu instrumentu finansowego, to co najczęściej odstrasza młodych dorosłych przed inwestycją, jest obawa dotycząca tego, że politycy/rządzący zmienią prawo i konsument straci część lub wszystkie pieniądze zgromadzo-

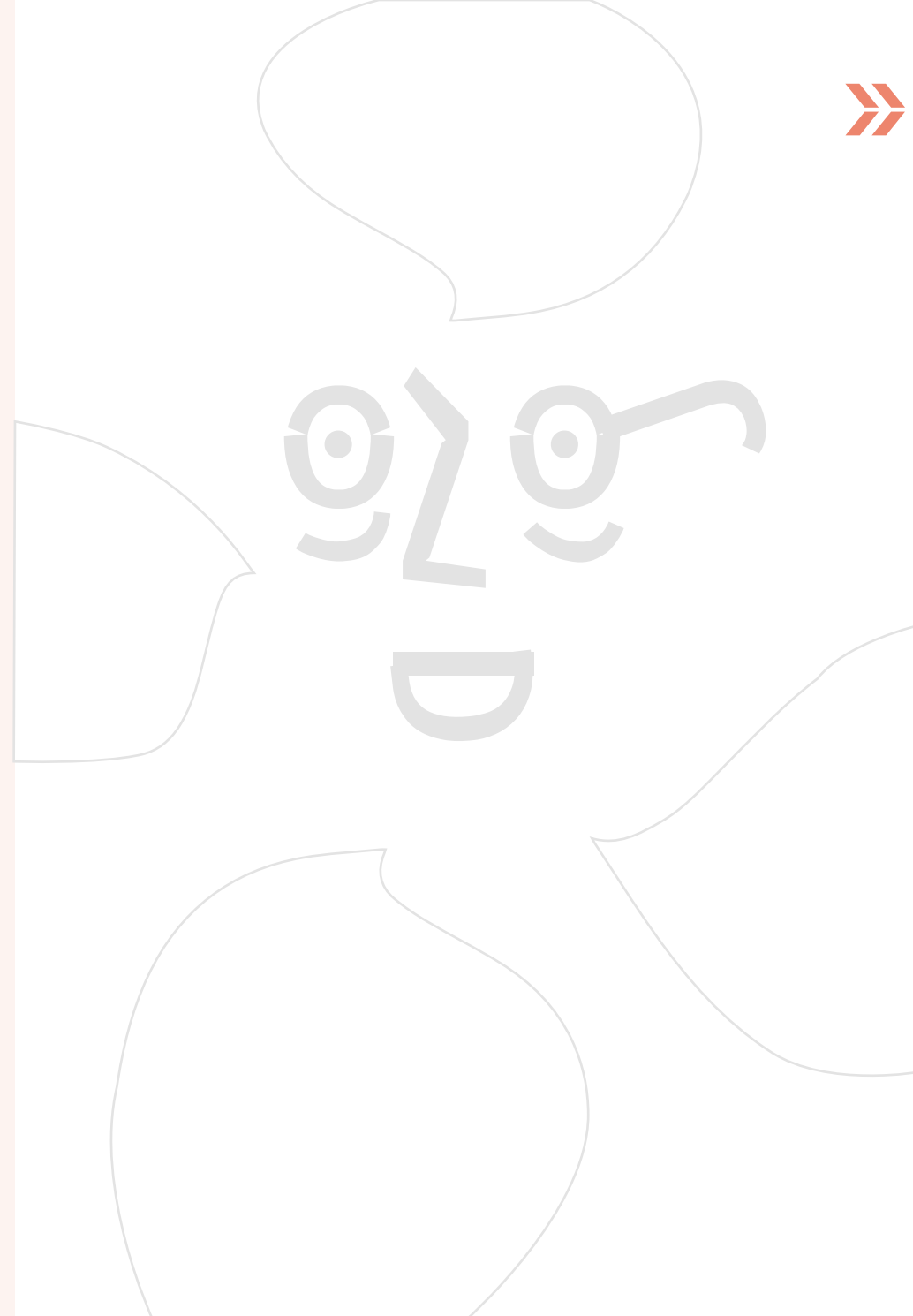

13

ne w PPK, IKE czy IKZE. Wydaje się, że doświadczenie OFE odbiło względnie trwałe piętno na postrzeganiu wszystkich instrumentów długoterminowego oszczędzania, co w moim przekonaniu wymaga możliwie najszybszej interwencji.

dr Katarzyna Sekścińska

„Badanie świadomości emerytalnej i postaw wobec systemu emerytalnego Polaków do 30 roku życia” na zlecenie Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych przeprowadziła dr Katarzyna Sekścińska na Ogólnopolskim Panelu badawczym Ariadna. Badanie zrealizowano w terminie: 25.04.2023 – 8.05.2023 r., w metodologii CAWI na próbie 1108 dorosłych Polaków w wieku 18-30 lat (średnia 26 lat), próba reprezentatywna ogólnopolska, 53,6% próby stanowiły kobiety, 46,2% mężczyźni oraz 0,2% osoby nie identyfikujące się z żadną płcią.

Izba Gospodarcza

Towarzystw Emerytalnych to założona w 1999 roku organizacja samorządu gospodarczego reprezentująca branżę Powszechnych Towarzystw Emerytalnych, instytucji zarządzających Otwartymi Funduszami Emerytalnymi oraz Dobrowolnymi Funduszami Emerytalnymi. Izba zrzesza 7 towarzystw reprezentujących interesy około 15 mln swoich klientów. Członkowie Izby zarządzają aktywami o wartości około 170 mld złotych, które inwestują głównie w polską gospodarkę. IGTE prowadzi działania wspierające tworzenie legislacji sprzyjającej efektywnemu systemowi emerytalnemu, rozwija wiedzę ekspercką w zakresie zabezpieczenia emerytalnego i rynku kapitałowego, buduje relacje z interesariuszami, przekazuje wyniki swoich prac opinii społecznej oraz podejmuje inicjatywy edukacyjne.

1999
rok założenia

7
towarzystw

ok. 15 mln
klientów

ok. 170 mld zł
aktywów